

Kenevir Üretiminde Yeni Dönem

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamasının ardından, kenevir üretimine ilişkin politikalar yeniden şekillendiriliyor. - 15.01.2019

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamasının ardından, tekstilden otomobil sektörüne geniş kullanım alanı bulunan kenevirin üretimine ilişkin tarımsal politikalar yeniden şekillendiriliyor.

AA muhabirinin derlediği bilgilere göre, uyuşturucu özelliği nedeniyle 1990'lı yıllardan itibaren dünya genelinde ekim alanı gerileyen kenevir, daha çok endüstriyel olarak kullanılmaya başlandı.

Kenevir ekim alanları, dünya genelinde 1990'da 63 bin hektarken 2017'de 26 bin hektara geriledi. Aynı dönemde kenevir tohumu üretimi 35 bin tondan 93 bin tona ulaştı.

Avrupa'da bugüne kadar tescil edilen 69 kenevir çeşidinin yarıya yakını son 10 yılda geliştirildi. Bu çeşitlerin çoğu, düşük oranda esrarın etken maddesi tetrahydrocannabinol (THC) içeren endüstriyel tip kenevir oldu. THC, bitki ıslah çalışmalarıyla ayrıştırılarak, oranı kenevir kuru ağırlığının yüzde 0,2-0,3'üne kadar düşürüldü.

Endüstriyel tip kenevirlerde THC oranının üst sınırı Kanada için yüzde 0,3, Avrupa Birliği için yüzde 0,2 olurken, düşük THC oranına sahip çeşitlerin kullanılması sonucunda Avrupa ve Amerika kıtalarında kenevir tarımı yapılan alanlar artmaya başladı. Çin de büyük alanlarda kenevir üretimi yapılan ülkeler arasında yer alıyor.

Türkiye'de kenevir üretimi

Yapısındaki uyuşturucu madde oranından dolayı kontrollü ekilmesi gereken kenevirle ilgili Türkiye'deki mevzuata bakıldığında, lif, sap ve tohumunun amacı dışında yetiştirilmesi yasaklanırken, bilimsel araştırmalarla THC'si düşük kenevir çeşitlerinin geliştirilmesi hedefleniyor.

Kenevir yetiştirilecek yerlerde, ekiminin izne bağlanması, gerekli kontrollerin yapılması ve izinsiz ekimlere uygulanacak işlemlere ilişkin esaslar belirlenirken, 2016'da Resmi Gazete'de yayınlanan tebliğle İzmir, Uşak, Kütahya, Burdur, Antalya, Zonguldak, Bartın, Karabük, Kastamonu, Sinop, Samsun, Çorum, Amasya, Ordu, Tokat, Yozgat, Kayseri, Malatya ve Rize'de kenevirin ekimi izinle serbest hale getirildi.

İzin verilen il ve ilçelerin dışında kenevir yetiştiriciliği yapılamıyor. Bilimsel araştırma amacıyla ana veya tali bitki olarak kenevir yetiştiriciliğine, belirlenen bölgeler dışında da Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebiliyor.

Türkiye'de, tescilli ve üretim izinli kenevir çeşidi bulunmazken, ekim alanı yıllar itibarıyla geriledi. 1989'da 42 bin dekar olan kenevir ekili alan, 1999'da 5 bin 360 ve 2009'da 66 dekara düştü. Son olarak geçen yıl 200 dekarda lif ve tohum amaçlı kenevir ekimi yapıldı.

Kenevir endüstrisinin giderek zayıflaması nedeniyle ekim alanları hızla azalırken, lif ve tohum amaçlı kenevir ekimi 2014-2017'de Samsun'un Vezirköprü ilçesinde izinle yapıldı. Vezirköprü'de 2018'de izinli kenevir yetiştiriciliğinde, 29 üretici 113 dekarda ekim yaptı, 54 dekarda lif ve 59 dekarda tohum için hasat gerçekleştirildi. Hasat sonucunda elde edilen lif miktarı 8-9 ton, tohum miktarı 1 ton civarında oldu.

Yerli ve milli kenevir

Endüstriyel kenevir üretimindeki gelişmelerle, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Politikalar Genel Müdürlüğüne (TAGEM) bağlı Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde 2017'den itibaren bu alanda çalışmalara başlandı.

Bu kapsamda Karadeniz Bölgesi Kenevir Araştırmaları Gündümlü Projesi (TAGEM/BÜGEM) yürütülmeye başlandı. Projeye yurt dışında tescil edilen THC oranı düşük ve yaygın ekim alanı olan çeşitlerin bölge şartlarına adaptasyonları belirlenecek. Çalışmalarla ön plana çıkmış ve durulmuş yerel popülasyonun verimi ve verim komponentleri tespit edilecek.

Bu doğrultuda Bakanlığa bağlı kuruluşlar tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda 2 endüstriyel kenevir çeşit adayının tescil başvurusu tamamlanarak, ilk yerli ve milli kenevir çeşitleri ülke tarımına kazandırılacak.

Kenevir ıslahına yönelik öncü çalışma

“Kenevir Popülasyonlarından THC Oranı Düşük Genetipelin Geliştirilmesi” konulu TÜBİTAK 1001 Projesi de Ondokuz Mayıs Üniversitesi ile yürütülüyor. Ülke şartlarında kenevir ıslahına yönelik öncü çalışma niteliğinde olan projeye, Orta Karadeniz

Bölgesi'ndeki üreticilerden alınan köy popülasyonları ile Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsündeki gen bankasından temin edilen genotiplerin fenolojik, morfolojik ve bazı teknolojik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanıyor. Bu anlamda düşük THC içeriğine sahip çeşitlerin bulunması durumunda, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kenevir tarımı artacak.

Kenevir üretim ve işleme maliyetleri düşürülecek

“Saplarından Lif Elde Edilen Bitkilerde Tarım Teknikleri ve Mekanizasyonunun Geliştirilmesi, Üretim ve İşleme Maliyetlerinin Düşürülmesi”ne yönelik proje de TAGEM destekli kamu-özel sektör ortaklığında yürütülüyor.

Proje kapsamında, keten, kenevir ve ısırgan bitkilerinden mekanizasyon destekli olarak düşük maliyetli ve kabul edilebilir kalitede doğal liflerin elde edilmesi durumunda, bunların ayrılması ve işlenmesi aşamaları için makineler geliştirilecek. Uygun yetiştirme tekniği ve mekanizasyonun geliştirilmesiyle maliyetlerin azaltılması, dekara verimin artırılması suretiyle bu bitkilerin ekim alanlarının yaygınlaştırılması sağlanacak.

Projeden elde edilen sonuçlar özel sektör tarafından uygulamaya aktarılacak, ekonomik çıktıları bakımından üretime, üreticiye, sanayiciye (tekstil, makine gibi) direkt katkı sağlayacak.

Kenevir hangi alanlarda kullanılıyor?

Kenevir, otomobil sektöründe doğal fiber parçalar, ağaç işleme sanayisi, kenevir talaşından doğal inşaat malzemeleri, ahşap malzeme, kumaş ve kanvas ürünler, gemi halatı, izolasyon malzemeleri, kozmetik ürünler, biyodizel, biyokütle yoluyla enerji üretimi, kenevir yağı, gıda ve yem, kağıt sanayisi, banknot ve sigara kağıdı, çay poşeti gibi çok geniş alanda kullanılıyor.

Kenevirde gelir ve maliyet

Türkiye'de ortalama 1 dekardan 100 kilogram lif elde ediliyor. Lifin kilogramı ise ortalama 15 liradan satılıyor. Bin 500 lira gelir elde edilen 1 dekarda, 800-850 lira masraf yapılıyor.

Tohum amaçlı endüstriyel kenevir yetiştiriciliğinde ise 1 dekardan 50-60 kilogram tohum elde ediliyor. Bunun kilogram fiyatı ise 25-30 liraya satılıyor. Bin 250-bin 500 lira gelir elde edilirken, gider 800-850 lira oluyor.

Erdoğan kenevir üretiminin önemine dikkati çekti

Cumhurbaşkanı Erdoğan, daha önce yaptığı açıklamalarda kenevir üretiminin önemine dikkati çekerek, şu ifadeleri kullanmıştı:

“Bize bir zamanlar afyon ekimini yasaklayanlar kendileri cayır cayır afyon ekiyorlardı. Askeri bir sorunun çözümü için görünürde konuyla hiçbir ilgisi olmayan böyle bir şartın konulması elbette son derece manidardır. Şimdi diyorum ki biz yeniden, tarım, çevre ve şehircilik bakanıma söyledim, kenevir ekimi süreci başlatalım çünkü kenevir ekiminin çok farklı alanlarda çok farklı faydalarının olduğunu da göreceğiz. Şimdi bu süreci başlatacağız.”

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA